

redați grădinii, proiectul de arhitectură peisajeră va conține tipuri de flori și succesiunea lor în sezon, materiale folosite pentru amenajare, împărțirea spațiului, schema de iluminare și sistemul de irigație atât de necesar.

Bibliografia

1. Iliescu, A., Dumitrașcu, M., *Ghid pentru inițiere în proiectarea peisagistică*, București, 2011.
2. [www.incasă.ro/arhitectura peisagistică](http://www.incasă.ro/arhitectura_peisagistică)
3. [www.artagradinilor.wordpress.com/grădina individuală](http://www.artagradinilor.wordpress.com/grădina_individuală)

CATEDRELE DE DESIGN VESTIMENTAR DIN REPUBLICA MOLDOVA

Liliana DONICA, cercetător științific

Specialitățile de design vestimentar fac parte din ramura ce își asumă formarea de specialiști în domeniul creației de modă și design vestimentar, integrând activitatea didactică cu cerințele tehnologiilor inovatoare, datorită progresului tehnico-științific.

În ultimii ani s-au produs schimbări esențiale în învățământ, anume la nivel organizatoric, managerial, financiar, etc. La moment, studenții, au posibilitatea la aplicarea unui program de studii universitare divizate pe cicluri, și anume: ciclul I-licență, ciclul II-masterat și ciclul III-doctorat. Calificarea acordată este în dependență de facultate, fiecare dintre ele având specificul său.

Programul studiilor de licență oferă absolvenților oportunitatea de a se forma drept specialiști în domeniul creației și designului vestimentar, ca, mai apoi, să le ofere noi perspective, provocări și chiar șanse de a se afirma în evoluția modei și a designului vestimentar.

Programul studiilor de masterat se bazează pe un nivel mai superior al calității față de cel de licență, unde nivelul calității creative se racordează la dezvoltarea proiectelor personale de cercetare.

Este cazul să menționăm și faptul că, pe lângă aceste programe de studii, unde studenții au săli dotate cu ateliere, laboratoare, echipamente necesare pentru desfășurarea diverselor activități ale procesului de învățământ, este și practica, unde studenții au posibilitatea de a implementa teoria în practica profesională.

În Republica Moldova sunt doar câteva instituții de bază în formarea specialiștilor în domeniul designului vestimentar, cu facultățile respective, la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” și Universitatea Tehnică a Moldovei.

În pofida faptului că este o specialitate destul de costisitoare, mereu este asaltată de studenți. Datorită absolvenților bine școliți, inclusiv muncii și perseverenței lor, și, nu în ultimul rând, e și meritul dascălilor, se obțin numeroase premii și diplome la diverse concursuri, festivaluri de modă, atât naționale, cât și internaționale.

În același timp, ținem să menționăm că pregătirea unui specialist contemporan în domeniul creației de modă necesită cunoașterea întregului ansamblu tehnologic și artistic, reieșind din specificul fiecărei facultăți existente la noi în țară.

Suntem într-o eră nouă a mileniului trei, unde predomină o revoluție în lumea textilelor, a tehnologiei, a unei viziuni inovative, durabile, inteligente care necesită o generație proaspătă de creatori, aptă pentru a ține pasul acestor cerințe, capabilă și dispusă să

înțeleagă ce se întâmplă în domeniul modei. De aceea, dacă absolvenții facultăților noastre de design vestimentar doresc să ajungă adevărați profesioniști, atunci ei

trebuie antrenați, educați să-și dezvolte creativitatea în continuu, să folosească pârghiile pieței internaționale, care permanent se află într-

un ritm accelerat, unde mereu se produc schimbări rapide, iar acestea, la rândul lor, se axează pe domeniul politic, social, economic, și, ca urmare, viitorul artist, trebuie să-și implementeze propria viziune, luând în considerație cele menționate mai sus.

În ordine cronologică, cea mai veche catedră de design vestimentar aparține **Facultății de Arte Plastice și Design a UPS «Ion Creangă»** și își are începutul în 1979, fiind parte a Catedrei de Pictură și Grafică, organizată în cadrul Facultății de Fizică și Matematică a Institutului Pedagogic de Stat «Ion Creangă» din Chișinău, care în anul 1981-1982 a fost constituită după toate rigorile academice. În primii ani, activitatea didactică a fost susținută de către specialiști – absolvenți ai celor mai prestigioase instituții de profil din Moldova, România, Ucraina, Rusia, Țările Baltice, invitați să contribuie la configurarea procesului didactic și al specificului instituțional.

Pe parcursul a peste treizeci și cinci de ani de activitate, facultatea și-a identificat mereu prioritățile, și-a fortificat capacitățile și a răspuns solicitărilor vieții privind necesitatea instruirii prin artă. A crescut numărul de cadre didactice antrenate în procesul de instruire, care este unul destul de complex, specific. Actualmente, la facultate activează 43 de profesori, dintre care 7 sunt doctori în științe pedagogice, 4 doctori în studiul artelor, 23 – membrii ai Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, 3 Maeștri în Artă, iar 1 este membru al Uniunii Maeștrilor Populari din Moldova [2].

Catedra de Artă Decorativă a fost formată mai târziu, în anul 1992, reușind să afirme modalități de abordare și mijloace ce țin de domeniile tradiționale și contemporane ale artei decorative și designului. Membrii Catedrei de Arte Decorative au determinat prioritățile educaționale în conformitate cu specificul disciplinelor. Direcțiile magistrale artistice ale curriculumului universitar includ cele două cicluri de formare – licență și masterat.

Prima promoție cu specialitatea design vestimentar a fost 1999-2004.

Specialitatea Design vestimentar oferă repere fundamentale în proiectarea artistico-tehnică a vestimentației, reconstrucția și istoria costumului, conceperea și realizarea capsulei vestimentare, care acoperă o arie largă a domeniului designului, prin

complexitate, flexibilitate și interdisciplinaritate. Studenții au posibilitatea de a opta pentru un sistem modular al disciplinelor de specialitate și opționale, care corespund cel mai bine propriilor motivații și căutări, alcătuindu-și un traseu individual de pregătire. Procesul de instruire la această specialitate este asigurat de specialiști în domeniul designului vestimentar, aceștia fiind în marea lor majoritate absolvenți ai Facultății de Arte Plastice și Design.

În activitatea de formare a specialiștilor, un loc aparte revine practicilor de specialitate (practica tehnologică, practica de

proiectare), care oferă studenților posibilități majore pentru a-i apropia de specificul domeniului ales ca specialitate.

Aceste domenii sunt considerate a fi esențiale în modelarea artistică a vestimentației și a mediului. Ele orientează eforturile în direcția perfecționării, modernizării, elaborării noilor criterii eficiente de cunoaștere, creativitate în domeniul artelor decorative și a designului, spre perfecționarea și stimularea creației artistice a

tinerilor capabili să facă față cerințelor și provocărilor timpului, axate pe concepția modernă a educației artistico-plastice și a designului.

În prezent, Catedra de Artă Decorativă se constituie din doctori în științe, conferențieri universitari, lectori superiori, lectori, lectori asistenți, șefi de ateliere, maiștri, laboranți superiori. Dintre profesorii catedrei, opt sunt Membrii ai Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Printre absolvenții specialității design vestimentar sunt participanți la diverse manifestații culturale, festivaluri de modă, expoziții, recunoscuți atât la noi în țară, cât și peste hotarele ei. Printre discipolii menționați figurează Elena Musteață, Voizian Vasile, Alina Bradu, etc.

Misiunea fundamentală a Catedrei de Artă Decorativă este instruirea și formarea profesioniștilor în domeniul artelor decorative și a designului, capabili să producă un impact artistic semnificativ în plan cultural, comercial și industrial, considerat important pentru prosperarea societății [3].

În incinta Facultății de Arte Plastice și Design se află Muzeul Facultății care, la data de 29 martie 2017, a inaugurat Expoziția permanentă de Arte Vizuale, după remodelarea modernă a spațiului. În cadrul acesteia se poate de văzut cele mai reușite lucrări din toate domeniile artelor vizuale executate de studenți, diplomanți ai facultății date

O a doua structură – Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. Istoricul acestei specialități își are începuturile în 1985, când profilul *Design* (1990), specialitatea *design vestimentar* și instruirea a fost inițiată la Institutul de Stat al Artelor, în cadrul catedrei ADA (Arte decorative aplicate), secția Arte Plastice, șef de catedră fiind Eduard Copaciov. Ulterior, în 1987 a fost formată catedra *Tapiserie și Design vestimentar*, șef al catedrei fiind selectat Andrei Negură.

Însăși catedra *Design vestimentar* a fost inițiată în anul de studii 1993-1994, sub conducerea Ecaterinei Pavlovski, iar din anul **1993**, cu profilul *Design*, este inclusă în Nomenclatorul specializărilor pentru pregătirea cadrelor în instituțiile de învățământ superior din Republica Moldova. Studiile la specialitatea „*Design vestimentar*” la secția „*Design*”

textil, visaje” se făceau doar în bază de contract. Absolvenții catedrei, participanți la diverse manifestații culturale, festivaluri de modă, expoziții, fiind înalt apreciați atât la nivel republican, cât și la nivel internațional. Printre discipolii menționați figurează Nedelciuc Severina, Goreacicovskaia Marina, Doina Angela, Buga Violeta, Sireac Ludmila, Ungureanu Doina, Racilă Lilia, Leancă Alina, Munteanu Lilia, Secrieri Aliona, Cojan Stelian, Bujorean Tatiana, Caraghiaur Elena, Căruță Lilia, Anufrieva Veronica, Pruteanu Rodica, etc.

La apariția specialității design vestimentar, cadrul didactic a fost format din absolvenții celor mai prestigioase instituții de învățământ din Ucraina, Rusia, Țările Baltice, persoane ce au fost remarcate ca profesioniști de înaltă calificare în domeniul artelor plastice și a designului vestimentar: Armaș Valentina, Urman Natalia, Drobaha Olga, Pleșco Ludmila, Malarciuc Onorica, Sudacevski Svetlana, Albu Ludmila, Barbăroșie Nadejda, Covali Alexandra.

În prezent la catedră activează absolvenți ai Institutului de Stat al Artelor din Republica Moldova, unii din cei mai buni, care au reușit să demonstreze calitatea pregătirii profesionale în domeniul dat. Colecțiile vestimentare și proiectele artistice ale acestora putem să le evaluăm printr-un artistism profesional și impresionant.

Vizibilitatea designurilor vestimentare se identifică prin colecțiile prezentate, care reprezintă instituția dată. Se poate afirma că sunt unice în executarea proiectelor artistice, acestea demonstrând profesionalismul instituției. Deseori sunt prezentate într-o tehnică mixtă, acuarelă, pictate în ulei, aplicații de pânză, hârtie, contururi de pastel înșirate compozițional pe pânze de dimensiuni mari sau hârtie, toate acestea alcătuind opera de unicat a designerului.

Subiectele lucrărilor de licență sau masterat sunt destul de variate și putem vorbi de o evoluție a acestora. Dacă lucrările primelor promoții aveau înclinație pur artistică, oferind libertatea imaginativă, a unei ținute pur scenice, ce reprezintă un stil avangardist, bazat pe materiale mai mult netradiționale, cum ar fi pelicula, sacul, etc., atunci la etapa actuală este o îmbunătățire din punct de vedere al calității stofei, fiind pus accentul, pe lângă partea artistică și pe tehnologia confecționării lucrării vestimentare. Pe lângă stilul avangardist apare și colecțiile Prêt-à-porter (Ready-to-wear), deseori în stil etno.

Desigur că stilul avangardist este și el prezent, doar că apare cu o notă de calitate mai superioară ce ține de toate cerințele necesare, inclusiv și de calitatea tehnologică, de artistism, dar și de noutate.

Catedra de Design Vestimentar Industrial a Universității Tehnice din Moldova a fost fondată în anul **1995**, în cadrul Facultății de Industrie Ușoară, cu denumirea „Bazele Designului și a Creației Tehnice” (*ordinul Rectorului UTM nr. 558-r din 06.11.95*).

În urma obiectivelor propuse, catedra și-a propus următoarele instruirii:

- modelarea și tehnologia confecțiilor din țesături;

- modelarea și tehnologia tricotajelor;
- modelarea și tehnologia confecțiilor din piele.

În acea perioadă, în urma unei activități calitative a întregii echipe, a decanului Constantin Spănu, conferențiar, doctor în studiul artelor, împreună cu lectorii superiori Stela Ștaihman, Mariana Popovici, Lilia Ixari, Marina Brescanu, Ludmila Zastavnițaia-Șeremet, Elena Gorea, Tatiana Malinovscaia, au pus bazele de formare a conținutului instruirii artistice în domeniul dat.

În urma elaborării noilor planuri și programe de învățământ, în 1998, activitatea catedrei a fost orientată spre determinarea unui nou concept de instruire, specialitatea numindu-se *design vestimentar* și o nouă specialitate *tehnologii poligrafice* (1999-2005), iar începând cu anul 2005 aceste două specialități s-au separat, constituindu-se catedra *Design vestimentar*, și, respectiv – *Design și tehnologii poligrafice*. Din 2009 denumirea catedrei de design vestimentar se modifică în *Design vestimentar industrial*, iar din anul 2012 catedra desfășoară activități de asigurare a procesului de instruire la o altă nouă specialitate *Arte decorative* (opțiunea *Design textil*).

Astăzi, datorită echipei de lectori foarte activi ce și-au demonstrat un aport remarcabil, cu manifestarea capacităților expresive și calitative, ce întrunesc toate cerințele de formare a tinerilor specialiști în domeniul dat, precum și promovarea lor cu noi concepții de simbioză a artei și tehnicii, oportună tehnologiilor avansate și dezvoltării libere a individului. În acest context, îi menționăm pe Elena Musteață, Elena Racceeva, Aliona Gîsca, Violeta Buga, Liudmila Sireac, Alina Tocarciuc, Marina Brescanu, Lilia Ceban ș.a

Direcțiile și obiectivele de cercetare desemnate în planurile de activitate științifică a catedrei includ designul vestimentar, designul textil, istoria și teoria designului, artele plastice și decorativ-aplicate.

Rezultatele activității de cercetare în direcțiile menționate sunt expuse în monografiile, manuale, articole și comunicări științifice. Lucrările respective au găsit implementare în cursuri de prelegeri și

indicații metodice privind efectuarea de către studenți a lucrărilor de laborator la disciplinele catedrei. Paralel cu activitatea didactico-metodică și științifică, lectorii catedrei sunt antrenați activ în lucrul de creație artistică, valorificând domeniile designului vestimentar, al artelor plastice și decorative (pictură, grafică, imprimeu artistic, etc.). Fapt care este relevant prin participarea personalului didactic la expozițiile de artă din țară și de peste hotare – în România, Germania, SUA, Franța, Rusia, Ucraina ș.a. Numai pe parcursul ultimilor 5 ani cadrele didactice titulare ale catedrei au participat la circa 70 de expoziții, inclusiv la peste 25 internaționale și 28 personale. O promovare activă în aspect expozițional se datorează lectorilor Vasile Dohotaru, Liviu Hîncu, Ludmila Zastavnițaia-Șeremet ș.a.

Catedra dispune de spații de instruire la specialitate, dotate performant cu ateliere de instruire artistică, laboratoare de design vestimentar și design textil, săli de curs și aule pentru realizarea lucrărilor practice și de laborator, centrul de calcul, bibliotecă.

Cadrele didactice ale catedrei colaborează cu unitățile similare de instruire din România, Rusia, Ucraina, prin schimb de experiență, stagii de perfecționare și deplasări de serviciu, studii postuniversitare de doctorat, participări la conferințe, simpozioane, seminare științifice. În particular, sunt menținute relații de colaborare cu Universitatea Tehnică „Gh. Asachi” (Iași), Institutul de Modă „IMOD” (București), Universitatea „Babeș Bolyai” (Cluj-Napoca), Institutul de Arte Vizuale „Ioan Andreescu” (Cluj-Napoca), Academia de Arte (Sankt-Petersburg) și Universitatea de Stat de Tehnologie și Design (Kiev).

Trebuie de menționat că în perioada ultimilor ani, studenții și absolvenții specialității respective au înregistrat succese remarcabile, având apoximativ 50 de participări la concursuri de design vestimentar, în mare măsură întregindu-se peste hotarele țării în Rusia, Ucraina ș.a., obținând peste 20 diplome de gr. I-III.

Potențialul didactico-științific al catedrei include conferențieri, lector superiori, lectori universitari, unii din ei având studii postuniversitare, iar alții sunt în proces de studiu.

Din anul 1999 la facultate sunt organizate studii de masterat la programul „Design vestimentar” și din 2009 – „Design vestimentar și textil”.

În prezent, colectivul catedrei este preocupat de eficiența calității și a procesului de instruire la disciplinele pe care le asigură, de dezvoltarea designului vestimentar în vederea promovării școlii autohtone în Republica Moldova și, cu marele efort, în anul 2017, pe data de 3 septembrie a avut loc lansarea primului Centru de Excelență și Accelerare în Design și Tehnologii (CEADT) din Republica Moldova – *Zip House*. Acesta reprezintă

un centru inovațional specializat în design și tehnologii în industria ușoară, conceput să ofere studenților, tinerilor designeri și specialiștilor din ramură un mediu creativ, resurse tehnice avansate și

instruire de performanță, în concordanță cu cele mai bune practici internaționale.

Inspirat din modele de centre similare de succes din SUA și

Europa, Zip House a fost conceput într-un stil eco-industrial și dotat cu echipamente media, IT și utilaje specializate de producere. Infrastructura Centrului permite utilizarea flexibilă și multifuncțională a spațiului atât pentru

activități co-working, educaționale și de cercetare, de accelerare și mentorat, cât și pentru organizarea atelierelor de lucru, cercurilor de creație, fashion&trunk show-urilor, photo shooting-urilor și altor evenimente conexe [5].

Bibliografie

1. Facultatea 35 ani. Arte Plastice și Design. Facultatea Arte Plastice și Design a Universității Pedagogice de Stat «Ion Creangă», Chișinău, 2014.
 2. Facultatea Arte Plastice, Decorative și Design, AMTAP, <http://amtap.md/faculty/facultatea-arte-plastice/>
 3. Facultatea Textile și Poligrafie, UTM, <http://utm.md/subdiviziuni-universitare/facultati/facultatea-textile-si-poligrafie/>
 4. Olesea Cember, Zip House – spațiul unde tinerii designeri din Moldova își pot produce propriile colecții, <http://diez.md/>
- Ilustrații
5. Lucrare de masterat, autor: Mihaela Florea
 6. Lucrare de licență, Grosu Elena: *Remember me*
 7. Lucrare de licență, 2009, Olga Tripa, *Tru Emo*. Tehnologii decorative: curelușe, copci colorate. Stofe aplicate: atlas, tul, tricotaj. Conducător: Lilia Răcilă.